

ПРОЕКТУВАННЯ ПЕДАГОГІЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ОСНОВІ КОНЦЕПЦІЇ ОБДАРОВАНОСТІ ДИТИНИ

Анотація. У статті авторка звертає увагу держави й українського суспільства на вирішення проблеми у підтримку обдарованих дітей, оскільки майбутнє залежить від інтелектуального рівня й освіченості її громадян. Обдаровані діти – це майбутнє.

Ключові слова: обдарованість, талант, індивідуальність, мотивація, інтелектуальність.

Аннотация. В статье автор обращает внимание государства и украинского общества на решение проблемы в поддержку одарённых детей, так как будущее зависит от интеллектуальности, развитости, обазованности его граждан. Одарённые дети – его будущее.

Ключевые слова: одарённость, талант, индивидуальность, мотивація, интеллектуальность.

Annotation. In this article author turned the attention of the government and Ukrainian society to the decision of the problem of the gifted children supporting, because the future of Ukraine depends on the intellectuality, sophistication and education of its citizens.

Key words: giftedness, talent, motive, individuality.

Актуальність. Сьогодні в Україні, як і в цілому світі, процес виховання підростаючого покоління на основі розвитку його обдарованості набув гостроти і здійснюється на протирічущих умовах демократичності суспільства, укріплення державності, соціально-економічного спаду, а також розвитку ринкової економіки. Сучасне навчання у навчальних закладах України орієнтоване на середнього учня, а нові зміни державності висувають й акцентують проблему на особистісно орієнтоване навчання з метою пошуку і розкриття здібностей дитини – її обдарованості .

Актуальність цієї проблеми визначається необхідністю переносу її з теорії у практичну діяльність. Існують, але, на жаль, мало, загальноосвітні

навчальні заклади, художні, музичні, спортивні школи тощо, готові працювати з дітьми, які мають ознаки обдарованості. Нам зрозуміло, що працювати з такими дітьми важко й одночасно цікаво. Тому що кожна обдарована дитина - індивідуальність у своїх проявах, а тому застосування традиційних методів навчання для них є неприйнятним, і часто викликають конфлікти, непорозуміння, образи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Обдарована дитина – це, перш за все, яскрава індивідуальність у різних її проявах. Від інших вона відрізняється власними рисами характеру особистості, емоціями, без особливих зусиль справляється з будь-яким завданням, поставленим перед нею, обирає нестандартні способи дій, отримує цікаві результати [2]. Визнаючи дитину обдарованою, ми маємо розвивати в неї:

по-перше, *активне ставлення до оточуючого світу*. Адже, маючи таланти, вона намагається застосувати їх у своєму житті, діяльності. Ці діти добре поінформовані, активні, весь час вигадують щось нове, з ними цікаво іншим дітям, дорослим;

- по-друге, *в них яскраво виявляється самостійність*. І чим більша довіра до самостійності, тим краще засвоюється навчальний матеріал;

- по-третє, *вільне регулювання своєї поведінки*. Саме з цією особистісною компонентою в обдарованій дитині існують проблеми. Тому багато вчителів та керівників закладів не знаходять контакту, а діти погано адаптуються до середовища;

- по-четверте, *організація індивідуального стилю діяльності*. Індивідуальний стиль – це система своєрідності дій, прийомів, методів, що використовує особистість у своїй діяльності й поведінці. Обдарована особистість є індивідуальною на всіх рівнях її розвитку: будова тіла, темперамент, характер тощо;

- по-п'яте, *створення мотивації до розвитку й навчання*. Обдарованій дитині дано багато і, здається, що немає необхідності вчитися, розвиватися. Але життя ставить нові проблеми, виникають новітні технології, прискорюється життєвий час; і якщо не розвиватися, то можна опинитися на узбіччі життя. Потреби й мотиви – це рух уперед, «вічний двигун», що визначає напрям та енергетику дій і поведінки. Слабка мотивація – слабка енергетика, сильна мотивація – навпаки [там же].

Виховання української молоді, не базуючись на українських традиціях власного народу, обернулось культурною кризою для нації, що проявляється в усіх сферах суспільства. Це помітно з того, що творчі особистості, отримавши вищу освіту, виїждять за кордон. В Україні висококваліфіковані спеціалісти не користуються попитом, їх доробки й відкриття не потрібні виробничим сферам, керівники яких не мають наміру вдосконалювати виробництва інноваційними технологіями, що дадуть значну економію й принесуть велику користь як виробництву, так і державі. Інтелект сьогодні не потрібен Україні.

Зарубіжний досвід показує, що функціонування інтелекту і підходи до освіти з обдарованими дітьми, дають основу стверджувати, що зарубіжна педагогіка приділяє багато уваги психолого-педагогічній підтримці дитячій обдарованості.

Теоретичне обґрунтування інтелектуального функціонування подано в унітарній концепції загального інтелекту. Показником інтелектуальних здібностей протягом частини ХХ століття, починаючи з праць Біне (1902) у Франції, Ч.Спірмена (1927) в Англії і Термана (1916) у Сполучених Штатах, ця ідея була головною. Вона була коефіцієнтом розумового розвитку (IQ) [1].

За останні роки ХХ століття вчені Дж. Керролла, Р. Стемберг, Ф. Ганьє та Х. Гарднер, кожний по своєму, дали поняття інтелектуальним процесам, що належать розумовій діяльності в цілому і називаються «інтелектом». Їх

дослідження сприяли руху концепції різних нахилів, талантів, здібностей, прийнятих за основу у ряді освітніх систем. Ф.Ганье розглядає здібності як нетреновані спонтанні вроджені характеристики індивідуума, а талант - як перетворення цих передбачень в добре натреновані системні характеристики конкретної людської діяльності. Він також стверджує, що розвиток таланту відбувається тільки тоді, коли особистість приймає участь у систематичному навчанні, підготовці до практики [1].

Таким чином, для названих концепцій обдарованості можна назвати три положення:

- 1) обдаровані діти мають потенціал, що дозволяє добиватися високих результатів, хоча б в одній галузі;
- 2) здібність аналітичного й оцінювального мислення, що є передумовою для досягнення високих результатів;
- 3) обдаровані діти не обов'язково досягають життєвих успіхів.

Дехейн і Хевігхерст (1957) описали шість галузей прояву обдарованості: *Інтелектуальні здібності; Творче мислення; Наукові здібності; Соціальне лідерство; Технічні навички; Талант у сфері мистецтва*. На їх думку дитина може бути обдарованою в одній або декількох галузях.

Саме поняття «обдаровані й талановиті діти» пояснюється так - це молодь, яка показує високі досягнення в інтелектуальній, творчій, артистичній діяльності, або лідерська чи конкретна галузь, в якій для повного розвитку здібностей необхідні послуги, що не надає навчальний заклад. Це визначення визнає не тільки загальний інтелект, а й обдарованість в конкретних академічних галузях.

Серед педагогів існує думка, що кожна дитина є обдарованою. Тому теорія Г. Гарднера має популярність, в якій виділено вісім видів інтелекту: 1) *лінгвістичний*; 2) *музичний*; 3) *логіко-математичний*; 4) *просторовий*; 5)

тілесно-кіностатичний; 6) міжособистісний; 7) внутрішньособистісний; 8) суспільно-корисний.

У педагогічній науці Російської Федерації виділено загальну й спеціальну обдарованість або загальні та спеціальні моменти в обдарованості [2]. Загальна розумова обдарованість проявляється в оволодінні всіма необхідними видами діяльності, для успішного здійснення яких необхідні відповідні розумові якості. Спеціальна обдарованість пов'язана з різними видами діяльності, в яких особистість найбільше розкрилась (математична, технічна, музична, поетична обдарованість тощо). Ми не можемо не погодитись з такою точкою зору. На нашу думку, вона є більш доступнішою, з певною адаптацією до українського менталітету.

Основними ознаками обдарованості є *ранній прояв здібностей, швидкий темп засвоєння знань, формування вмінь та навичок у будь-якій діяльності, нахили й інтерес до неї, елементи оригінальності, творчості в діяльності, нестандартність мислення.*

Отже, супровід ученими й практиками обдарованості дитини здійснюється з позиції взаємодії психологічної й педагогічної діяльності за допомогою інноваційних технологій.

За результатами педагогічного супроводу обдарованих дітей вирішуються наступні завдання:

- виявляються особливо обдаровані діти, в тому числі, й ті, які не розкрилися або були непомітними вчителями й батьками;
- створення для них особливого середовища, де б достатньо ефективно проходив би творчий і особистісний розвиток таких дітей-підлітків;
- навчання для таких дітей повинне здійснюватися згідно їх індивідуальних інтелектуальних особливостей;

- створення реальних умов для формування, розвитку й закріплення в обдарованих дітей необхідних і достатніх навичок ефективної самореалізації, маючи в перспективі їх майбутню професійну діяльність.

Психологічний супровід розвитку дитини забезпечується розглядом стосунків: розвитку дитини, корекції, відновлення.

Сьогодні перед українською освітньою спільнотою постало питання: «Як виховати національну еліту? Які навчальні заклади мусять це здійснювати? Які необхідно створити для цього умови? Як виховати обдаровану особистість, не розгубивши її творчі задатки, а примноживши їх у процесі навчання? тощо». Вітчизняна наукова спільнота звернулась до моделювання навчальних закладів, що дали б відповідь на поставлені питання.

Поняття «модель» французького походження (*modele*) означає «*міра, мірило, зразок*». Отже, ми повинні створити таку модель навчального закладу в якій особистість буде отримувати не лише знання з фундаментальних основ наук, а й всебічно розвиватись, розкривати потенційні можливості, здібності в індивідуальному навчанні і вільному русі по горизонталі й вертикалі. Що ж ми розуміємо під цими поняттями? Відповідь на це питання дає **Концепція Національного центру обдарованої дитини**, розроблена групою науковців під керівництвом першого віце-президента АПН України, академіком В.М. Мадзігоном.

У руслі державної політики країни в галузі освіти (Указ Президента України № 244 від 20 березня 2008 року «Про додаткові заходи щодо підвищення якості освіти в Україні») пропонується на базі школи-інтернату № 23 та дитячого будинку «Ясний» (у минулому школа-інтернат № 3 м. Києва) створити інноваційний навчальний заклад - **Національний центр обдарованої дитини** у структурі Академії педагогічних наук України, механізми діяльності якого дадуть змогу кардинально підняти якість

вітчизняної освіти для проривного розвитку держави й закріплення її конкурентноздатності у світі.

Інноваційність такого навчального закладу (Центру) – це те, що дозволить акумулювати наукові, технічні, освітні ресурси й перетворити їх в економічний фактор розвитку. Тобто зробити зміни не заради змін, а підвищити ефективність діяльності навчального закладу – збільшити його результативність. Вся навчально-виховна діяльність у Центрі проявиться у:

- підвищенні якісних показників освітньої діяльності вчителів (позитивна динаміка відсотків успішності учнів, якість участі й результативність в олімпіадах, творчих конкурсах, участь вихованців у соціальних і наукових проектах тощо);

- оптимізації структури освітнього закладу згідно освітніх запитів соціуму (поява профільних освітніх послуг, розширення додаткової освіти тощо);

- оновлення організаційних умов освітнього процесу з метою підвищення його результативності (створення й удосконалення інформаційно-комунікаційного навчального середовища, актуальний вибір і системне використання освітніх технологій у навчальній та виховній діяльності тощо).

Науковому й педагогічному товариству, небайдужим до майбутнього України пропонується Концепція Національного центру обдарованої дитини.

К О Н Ц Е П Ц І Я

Національного центру обдарованої дитини

На сучасному етапі розвитку суспільства в освітньому й науковому просторі актуальними є питання розвитку творчості, здібностей і нахилів особистості. Це вимагає консолідації зусиль між системою освіти і наукою,

наукою й технологією, технологією й новими умовами життя та створення моделі інноваційної школи, а особливо школи, що працює з обдарованими дітьми з *числа соціально-незахищених категорій*, які будуть у майбутньому будівничими нашої держави й конкурентоспроможними на ринку праці.

Керуючись **Конвенцією ООН про права дитини (1989р.)**, **Всесвітньою декларацією про забезпечення виживання, захисту та розвитку дітей**, Указом Президента України **«Про додаткові заходи щодо підвищення якості освіти в Україні»** від 20 березня 2008 р. №244, Законом України **«Про освіту»**, постановою Кабінету Міністрів України **«Про заходи щодо вдосконалення соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю»** від 27 серпня 2004 року, **Державною цільовою програмою роботи з обдарованою молоддю на 2007-2010 р.р.**, Положеннями **«Про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності»** від 26 грудня 2000 року № 946/5167 та **«Про експериментальний загальноосвітній навчальний заклад»** від 13 травня 2002 року № 428/6716, іншими законодавчими актами Президента й Кабінету Міністрів України, враховуючи звернення науково-освітнянської громадськості та на виконання ст. 5 згаданого Указу створюється експериментальний загальноосвітній навчальний заклад для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, - *Національний центр обдарованої дитини* (далі - Центр).

Центр є інноваційним експериментальним державним загальноосвітнім навчальним закладом.

1. Мета і завдання Центру

Виявлення різних видів обдарованості дитини – це, перш за все, врахування широкого спектру її здібностей, що повинні отримати визнання й можливості розвитку. Відмінності між видами обдарованості не можуть розглядатися без урахування мотивації, самооцінки, саморозвитку й інших

індивідуальних особливостей особистості, від яких залежить реалізація здібностей.

Головною метою Центру є створення психолого-педагогічних, суспільно-економічних, нормативно-правових умов для всебічного розвитку обдарованої високоосвіченої особистості.

1.1. Виховною метою є відтворення інтелектуального потенціалу нації, гармонійний розвиток та саморозвиток, морально-духовне становлення дитини, її підготовка до активної творчої, соціально значущої, сповненої особистісного смислу життєдіяльності, конкурентоспроможної в соціумі.

1.2. Навчальною метою є набуття обдарованою дитиною сучасних знань, умінь та навичок на основі реалізації спеціальних розвивальних програм з підвищеним рівнем креативності, міждисциплінарності, інтегрованості, виходячи з її інтересів, нахилів, здібностей.

1.3. Розвивальною метою є розвиток і саморозвиток творчого потенціалу особистості в умовах навчання й самонавчання, виховання й самовиховання та здатності обдарованої особистості до актуалізації і самореалізації у реальних суспільних умовах, що швидко змінюються.

1.4. Соціальною метою є створення державою умов для виховання творчої еліти, здатної брати соціальну відповідальність, робити відкриття, збагачувати власне життєве середовище та України.

1.5. Центр здійснює діяльність на **виховних принципах: національної гідності, громадянськості, доброзичливості, толерантності, взаємоповаги, моральності, демократичності, індивідуальності, свободи слова, високої духовності тощо.**

2. Структура центру

Організаційно-педагогічна структура Центру відповідає сучасним принципам:

- *цілісності*, що забезпечує єдність і взаємозв'язок усіх ступенів освіти;
- *наступності* на кожному освітньому ступені всіх компонентів навчально-виховної системи – цілей, змісту, методів, засобів і організаційних форм;

- *варіативності*, що створює умови для побудови гнучких і динамічних освітніх структур із урахуванням державних особливостей, а також багатьох каналів отримання освіти;

- *адаптивності*, що сприяє побудові дошкільної, загальної середньої й вищої освіти у відповідності з віком та психо-фізіологічними особливостями дитини в інтересах її творчого розвитку, а також дозволяє враховувати актуальні й перспективні потреби суспільства.

Для реалізації цих положень необхідно створити експериментальний загальноосвітній навчальний заклад нового типу за структурою, призначенням і функціональними взаємозв'язками (див. рис. 1.).

Новизна запропонованого Центру полягає в тому, що принцип неперервності освіти і виховання реалізується через об'єднання в одну освітню систему п'яти ступенів, що дають дитині можливість отримувати: **по-перше**, фундаментальні та поглиблені профільні знання (навчальний рух по вертикалі);

по-друге, шукати себе в галузях «СЕ», «СГ», «ЗТ», «А» (пошуково-селекційний рух по горизонталі).

Рух по вертикалі має такі особливості. Він поділений на етапи і ступені.

Перший етап пошуково-особистісно-орієнтований;

другий – орієнтовано-стимулюючий;

третій – поглиблене навчання;

четвертий – профільна підготовка;

п`ятий – початкова професійна підготовка.

Етапи складаються із ступенів:

I-й ступінь – дошкільні групи розвитку – для дітей 5-6 років;

II-й ступінь - початкова школа – 1- 4 класи;

III-й ступінь - основна школа - 5-7 класи;

IV-й ступінь - основна школа - 8-9 класи;

V-й ступінь – старша школа - 10-12 класи.

Рух по горизонталі має чотири потоки:

«СЕ» – спортивно-художньо-естетичний;

«СГ» – суспільно-гуманітарний;

«ЗТ» – загально-технічний;

«А» – академічний.

Перші три етапи у свою чергу об`єднані в сектор науково-пошукового і вільного розвитку, четвертий – самонавчання, а п`ятий – індивідуально-пошукового навчання.

Кожний ступінь школи має *пріоритетні педагогічні функції*.

Пріоритетом *першого* ступеня, основою якої є ігрова діяльність, є науково-пошуковий розвиток дитини, у якої через дидактичні ігри, що поступово ускладнюються, розкриваються здібності, інтереси і нахили.

Систематична співпраця вчителів, вихователів, психологів дає можливість відслідковувати розвиток дитини, розкривати та розвивати її здібності, інтереси і нахили.

Навчання дітей на *другому* ступені здійснюється за базовою програмою через науково-пошуковий розвиток, дидактичні ігри та інші види навчальної діяльності. Вчителі, вихователі разом з психологами систематично спостерігають за діяльністю й розвитком дитини, колегіально визначають її здібності, нахили та інтереси. Завершується навчання на цьому ступені

комп'ютерним випробовуванням, а також рекомендаціями щодо вибору подальшого напрямку навчання.

На *третьому* ступені дитина поряд з базовою освітою поглиблено вивчає навчальні предмети, що необхідні для обраного нею напрямку навчання. Навчання на цьому ступені закінчується предметними олімпіадами. На основі результатів олімпіад спостережень та загальних висновків вчителів і психологів та відповідної профконсультаційної діяльності, проведеної фахівцями, діти обирають подальший профіль навчання.

На *четвертому* ступені разом з базовою освітою забезпечується здобуття дитиною профільної підготовки, яка на *п'ятому* ступені диференціюється у відповідну початкову професійну підготовку із можливістю продовжити навчання у вищих навчальних закладах.

Здійснення всієї навчально-виховної роботи Центру планується у взаємодії з соціальним оточенням. Це значно посилить роль дитини у формуванні її як особистості, створить передумови для координації виховного впливу Центру та інших соціальних інститутів.

Для створення оптимальних умов розвитку природних задатків дошкільників і учнів різного віку планується сформувати сприятливе розвивальне середовище.

З цією метою заплановано створити чотири різних за складністю **етапи** навчальної діяльності: I-й – має форму групової діяльності, II-й і III-й – використовують традиційну (класно-урочну і частково індивідуальну) систему, IV-й і V-й – *інноваційні* – індивідуально-пошукову (відмова від класно-урочної) систему.

Починаючи з III-го етапу навчання дитина обов'язково займається самоосвітою, науково-пошуковою діяльністю, саморозвитком бере активну

участь у проведенні внутрішніх та зовнішніх предметних олімпіадах, стає учасником МАН.

Перший потік (СЕ) призначений для навчання і виховання дітей, які виявляють інтерес і схильність до вивчення предметів *спортивно-художньо–естетичних*.

Другий потік (СГ) призначений для навчання і виховання дітей, які виявляють інтерес і схильність до вивчення предметів *суспільно-гуманітарних*.

Третій потік (ЗТ) призначений для навчання і виховання дітей, які виявляють інтерес і схильність до вивчення *загальнотехнічних* предметів.

Четвертий потік (А) передбачає організацію навчально-виховного процесу в творчих секторах, де навчання здійснюється у різновікових групах учнів за індивідуальними планами (повна відмова від традиційної класно-урочної системи), перехід до *інноваційної системи навчання – сектору вільного розвитку або індивідуально-пошукової школи*.

3. Методологічні засади та вихідні положення Центру

Передбачається, що всі діти з дошкільного віку, зараховані до груп розвитку, відбір яких здійснюватиметься за спеціальним тестами, розробленими Інститутом обдарованої дитини АПН України, Інститутом педагогіки АПН України та Інститутом психології імені Г.С.Костюка АПН України, самостійно, завдяки спеціально створеним умовам, розподіляються за інтересами і різними експериментальними модулями з традиційною та інноваційною формами навчання.

На рівні дошкільних груп розвитку (І-й ступінь) створюються умови для базового навчання і виховання, систематичного фізичного, психічного і розумового розвитку дітей, розвитку їх природних схильностей і задатків. З цією метою за дітьми проводяться систематичні спостереження спеціалістами

різних профілів і складаються психолого-педагогічні характеристики, що сприяють виробленню ефективних рекомендацій для подальшого визначення напрямку розвитку дитини.

Дошкільникам на I-у ступені надається право і створюються умови для переходу із одного потоку до іншого по горизонталі на основі врахування їх інтересів і нахилів. Найбільш обдарованим дітям надається можливість переходу до модуля «А», для більш інтенсивного розвитку. Якщо ж дитина не витримала випробування у потоці «А», вона має право на вільний перехід до інших модулів із врахуванням її інтересів. Успішні діти, які показали високі результати психолого-педагогічних характеристик мають необмежене право переходу із класу в клас початкової школи (по вертикалі).

Навчальний процес в основній школі (5-9 класи) передбачає два рівні складності: 1) поглиблений – 5-7 класи, 2) профільний з диференціацією на ступені складності – 8-9 класи.

Основою навчального процесу в 1-9 класах є базова освіта з поглибленим вивченням навчальних предметів потоків «СЕ», СГ» та «ЗТ». Тут допускається переміщення учнів як по вертикалі, так і по горизонталі.

У результаті довготривалих психолого-педагогічних і медико-фізіологічних спостережень за учнями 1-7 класів та цілеспрямованої профорієнтаційної роботи учням 7 класів їм надаються профконсультації та право самостійного вибору диференційованого навчання за одним із потоків (спортивний, художньо-естетичний, суспільно-гуманітарний, загально-технічний), які у подальшому трансформуються у початкову професійну або спеціальну підготовку.

Учням потоку «А» (сектору вільного розвитку) надається право навчатися в індивідуально-пошуковій школі або вибору вільного напрямку профільного навчання за індивідуальними планами і програмами, як і учням

потоків «СЕ», «СГ», «ЗТ». Таким чином, створюються умови для всебічного розвитку дитини, розкриття їх здібностей, інтересів і нахилів на основі вільного вибору власної траєкторії та швидкості самостійного руху по ній.

Зміст, засоби, методи навчального процесу добираються так, що кожна дитина має можливість самостійно визначити навчально-предметний матеріал, його вид та форму самостійного сприйняття.

Особистісно орієнтоване навчання, запроваджене в Центрі, має ґрунтуватися на принципі варіативності. Його важливішими чинниками мають стати ті, що розвивають індивідуальність дитини, створюють умови для її самовираження, розвитку, саморозвитку, самовдосконалення, забезпечують самоактуалізацію особистості як суб'єкта пізнавальної та предметно-навчальної діяльності.

Освітня підготовка в Центрі з опорою на здібності, індивідуальні нахили, інтереси, ціннісні орієнтації та суспільний досвід забезпечує кожному учаснику навчального процесу достатні умови для реалізації себе в різних видах продуктивної діяльності та соціальної адаптації.

В основі технології навчання у Центрі покладено ідею оперативного керування дидактичним процесом, проектування й відтворення творчого навчального циклу.

На рівні основної школи – 8-9 класи – зміст освіти включає базову загальноосвітню підготовку, а також варіативну частину, що реалізується на факультативних заняттях в потоках «СЕ», «СГ», «ЗТ». У профільних модулях зміст навчання визначається поглибленим вивченням ряду навчальних предметів, які визначають напрям даного профілю. Решту предметів вивчають на рівні не нижче базового.

У потоці «А» з інноваційною формою навчання діти навчаються в режимі вільної школи. Тут вони працюють за індивідуально-пошуковими

планами, які передбачають можливість самостійно планувати різноманітні форми і методи навчання та переходити на більш високий рівень.

У старшій школі – 10-12 класи –учні здобувають базову середню і початкову профільну освіту. У потоках «СЕ», «СГ», «ЗТ» профільне навчання трансформується на початкове професійне, з подальшою диференціацією, шляхом створення спеціальних груп. Напрямок і зміст навчання у цих групах визначається учнями самостійно з урахуванням їх майбутньої соціальної адаптації.

В індивідуально-пошуковій школі процес навчання будується на основі використання матеріально-технічної бази і кадрів вищих навчальних закладів. За допомогою корпоративного університету Центр має можливість забезпечити високу якість підготовки учнів до вступу у вищі навчальні заклади.

Передбачається, що учні, які навчаються у потоках «СЕ», «СГ», «ЗТ» після закінчення навчання у Центрі здобувають середню освіту, профільну підготовку, інтелектуальний, фізичний, естетичний і трудовий розвиток на рівні, що значно перевищує рівень, передбачений державним стандартом. Рівень підготовки з профільних предметів, у вибраному учнем напрямі спеціалізації, відповідає рівню першого-другого курсу вищого навчального закладу.

Реалізація змісту навчання і виховання у Центрі передбачає використання існуючого навчально-методичного забезпечення, розроблення інноваційних методик та їх експериментальну апробацію, підготовку нових навчально-методичних посібників, підручників з різним рівнем складності у відповідності до обраної профільної і початкової професійної підготовки.

Відповідно до творчих здібностей, інтересів, нахилів та навчальних можливостей дітей диференціюється та інтегрується не лише зміст освіти, а й

теми його засвоєння. У зв'язку з цим учням надається можливість просуватися у навчанні одного, кількох або всіх навчальних предметів в індивідуальному темпі, шляхом створення чотирьох потоків «СЕ», «СГ», «ЗТ», «А». Можливість переходу до наступного класу після виявлення встановленого навчальною програмою рівня знань, умінь та навичок, дозволить значно підвищити ефективність процесу розвитку природних здібностей, задатків, нахилів, інтересів кожної дитини як творчої особистості.

Таким чином, **інноваційність** Центру виражається в тому, що **дитина має право вільного вибору, як по горизонталі (модуль навчання), так і по вертикалі (клас навчання) упродовж усього періоду навчання.**

4. Матеріально-технічна база Центру

Для забезпечення виконання соціальних, психологічних і педагогічних завдань та реалізації поставленої мети Центру необхідна відповідна матеріально-технічна база, яка створюється за такою структурно-організаційною моделлю (див. рис. 2).

Структурно-організаційна модель Центру складається з модулів: **навчального, дослідницького, мистецького, спортивно-оздоровчого, навчально-виробничого, медично-реабілітаційного, соціального.**

1. До навчального модуля входять:

- дошкільні групи розвитку (5-6 років);
- навчальний заклад I-III ступенів (1-12 класи);
- школа мистецтв,
- музична школа;
- хореографічна школа;
- школа в природі;
- корпоративний університет.

2. До дослідницького модуля входять:

- навчально-дослідні лабораторії;
- сектор вільного розвитку;
- експериментальні майстерні: авто, токарна, слюсарна, гончарна, швейна, кулінарна, електро - та – авіамодельна, монументального мистецтва, скульптури, архітектури;
- планетарій;
- політехнічний музей;
- філія Малої академії наук;
- Інтернет-центр.

3. До мистецького модуля входять:

- зали для: хореографії, музики, образотворчого мистецтва, прикладного мистецтв, кінозал, виставкові, концертні зали;
- телевізійна студія;
- шкільний театр;
- музей культури і народної творчості;
- школа літературної творчості;
- телевізійна студія;

4. До спортивно-оздоровчого модуля входять:

- спортивна школа;
- стадіони: критий, відкритий;
- басейни: критий, відкритий;
- корти: критий, відкритий;
- ковзанки: криті, відкриті;
- ігрові майданчики;
- спортивні майданчики;
- зали: тренажерний, гімнастичний, боксерський, вільної боротьби;

- паркова зона відпочинку;
- філія дитячого оздоровчого табору «Артек».

5. До навчально-виробничого модуля входять:

- навчальні майстерні;
- цех дидактичних іграшок;
- цех навчальних засобів;
- шкільна пасіка;
- шкільне навчально-дослідне поле;
- автошкола;
- видавництво;
- цех моделювання, конструювання, художньо-промислового дизайну.

6. До медично-реабілітаційного модуля входять:

- медико-діагностичний кабінет;
- кабінет психологічного розвантаження;
- стоматологічний кабінет;
- фітобар;
- зала для ЛФК;
- фітосауна;
- процедурні кабінети;
- водолікувальні кабінки та ванни;
- ізолятор.

7. До соціального модуля входять:

- соціально-психологічна служба з профорієнтації;
- ігрові кімнати;
- харчовий блок;
- дитячий готель;

- *зелені рекреації;*
- *зимовий сад;*
- *світломузичні фонтани;*
- *побутові кімнати.*

Крім розвивальних груп, школи I-III ступенів, де здійснюється базова підготовка учнів, у структурі Центру функціонують творчо-розвивальні школи, основною функцією яких є забезпечення творчого розвитку дитини в різних галузях діяльності.

Творчо-розвивальні школи у своїй структурі мають **експериментальні творчі майстер-класи** різних спрямувань. Профілі для їх відвідування обираються дітьми самостійно і можуть бути постійними або змінними відповідно до вподобань, нахилів і здібностей.

Кожен із творчо-розвивальних майстер-класів забезпечується навчальним приміщенням, відповідною матеріально-технічною базою, обслуговуючим персоналом.

5. Наступність та результативність навчання у Центрі

Однією з умов діяльності Центру є участь суб'єктів навчально-виховного процесу у навчально-пошуковій діяльності, що здійснюється у кожному майстер-класі, олімпіадах різного рівня, роботі Малої академії наук.

Навчання у Центрі проводиться на основі суб'єкт-суб'єктних відносин та індивідуалізації, основними напрямками якої є:

- диференціація за рівнем навчальної діяльності;
- диференціація за загальними здібностями;
- профільна диференціація навчання дітей.

На етапі становлення Центру до нього приймаються діти з числа соціально-незахищених категорій, які проживають у місті Києві.

По закінченні навчання у Центрі діти вступають до вищих навчальних закладів. З метою забезпечення наступності між середньою та вищою освітою в Центрі передбачена структура - **Корпоративний університет**, який має власні юридичні філії в усіх ВНЗ м. Києва. Його основна функція полягає у наданні професійно орієнтованих послуг з вищої освіти учням і випускникам Центру.

Під час навчання у Центрі діти перебувають на державному утриманні незалежно від їх соціального стану.

Випускники Центру отримують документ про освіту державного зразка.

Першу професію з видачею відповідного диплому, випускники отримують у профільних творчо-розвивальних школах за вибраними напрямками після повного виконання ними навчальної програми і успішного захисту дипломної роботи на звання молодшого спеціаліста.

Науково-методичне забезпечення Центру здійснюють Інститут обдарованої дитини АПН України, Інститут педагогіки АПН України й Інститут психології імені Г.С. Костюка АПН України за авторськими навчальними планами і програмами, затвердженими Вченою радою Інституту педагогіки.

Соціально-правовий захист дітей, які навчаються у Центрі забезпечують державні органи та установи України згідно з чинним законодавством.

Таким чином, Центр як експериментальний інноваційний навчальний заклад, спрямований у майбутнє, забезпечить всебічний розвиток особистості. Головна мета закладу - не просто дати глибокі і міцні знання, а й забезпечити виховання активної особистості з належним рівнем інтелектуального, естетичного, трудового, фізичного розвитку й ціннісних орієнтацій.

Ефективний розвиток інтелектуальних сил нації вирішує долю майбутнього держави.

6. Фінансування Центру

Фінансове і матеріальне забезпечення, структура, діяльність Центру визначаються та здійснюються Академією педагогічних наук України у відповідності до чинного законодавства.

Література

1. Хышов Н.Д. Педагогическое сопровождение детей на основе концепции одарённости / Н.Д. Хышов // Одарённые дети, 2008. - № 1.
2. Джумагулова Т.М. Одарённый ребёнок: дар или наказание. Книга для педагогов и родителей / Джумагулова Т.М., Соловева И.В. – СПб. : Речь, 2009. – 160 с.